

**ZUIDNEDERLANDSE MAATSCHAPPIJ VOOR
TAAI- EN LETTERKUNDE EN GESCHIEDE-
NIS, Koninklijke, een van de oudste wetenschappelijk-culturele verenigingen in Vlaanderen, op 6 februari 1870 te Mechelen gesticht onder de naam Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde. Ze is grotendeels uit de sfeer van de Nederlandsche**

Eeuwfeestviering op 24 oktober 1970. Van links naar rechts: K. Roelandts, bestuurder van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde; H.A. Gomperts, voorzitter van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden; Th. Luykx, ondervoorzitter, A. Gerlo, voorzitter, G. Degroote, secretaris van de Zuidnederlandse; S.J. de Laet, voorzitter van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België; H. Liebaers, hoofdconservator van de Koninklijke Bibliotheek van België.

Taal- en Letterkundige Congressen voortgekomen. Haar stichting ligt in de lijn van de voorstellen op die congressen met betrekking tot de oprichting van een academie, die Nederlands-Vlaamse taalproblemen zou helpen regelen. Achter de naam Zuidnederlandse staat de vaste wil, en dat voor de eerste maal in het 19de-eeuwse Vlaams-België, om in de vorm van een wetenschappelijke vereniging voor Zuid-Nederland eigen medewerking te vragen aan de verbreiding en vestiging van de Nederlandse taal. De stichters en eerste leden van de jonge Maatschappij, onder wie o.m. voorkwamen J.F.J. Heremans, Th. Roucourt, H. Conscience, J. de Laet, M. Rooses, J. Bormans, Eug. van Oye, wilden immers deelnemen aan dringende regelingen op het gebied van de uitspraak en de spelling van het Nederlands, van het geslacht der substantieven, van het woordgebruik. Er was daar een sterk verlangen naar integratie.

Structuur en werkzaamheden van de Zuidnederlandse liggen in de lijn van het 19de-eeuwse streven naar een eigen Vlaamse academie. Hieraan herinneren o.m. : het uitgelezen en beperkt aantal leden; de verschillend genuanceerde activiteiten die in secties werden ondergebracht; het uitschrijven van prijsvragen, waarna de bekroonde werken ook door de Maatschappij werden uitgegeven, zoals b.v. J.Fr. Tuerlinckx, Bijdrage tot een Hagelandsch Idioticon (1886); A. Rutten, Bijdrage tot een Haspengouwsch Idioticon (1890); J. Bols, Honderd Oude Vlaamsche Lieder (1897). Ze publiceerde Handelingen in 1906 en in 1908, van 1948 af elk jaar een bundel Handelingen, die vooral sedert 1958 een aanzienlijke uitbreiding hebben genomen. In 1923 werd in de Zuidnederlandse een afdeling Geschiedenis opgericht. Van dat jaar af kreeg ze de lange naam die voldoende bekend is. In 1960 verleende de Koning haar het predikaat Koninklijke.

De twee halfjaarlijkse vergaderingen van de Zuidnederlandse, sedert 1939 te Brussel in de Universitaire Stichting, hebben vaak het voorkomen van een congres. Ze zijn een belangrijk ontmoetingscentrum geworden, inzonderheid voor jonge Vlaamse onderzoekers en schrijvers, die er de uitslagen van hun naspeuringen en creatieve arbeid op het gebied van de moderne taal- en letterkunde, oudere en klassieke taal- en letterkunde en algemene geschiedenis kunnen bespreken en erover schrijven in de Handelingen.

Reeds lang voor die term bij ons gangbaar was, deed de Zuidnederlandse aan postuniversitaire activiteit. Oorspronkelijk een select gezelschap, wist zij, na perioden van verminderde bedrijvigheid, van verzwakking, haar ledental tot ruim 500 uit te breiden. Dat is mede te danken aan het toenemend aantal Vlaamse universitair afgestudeerden en de uitbreiding van het Nederlandstalig wetenschappelijk onderzoek.

De bedrijvigheid van de Zuidnederlandse heeft van in het begin in het teken gestaan van de taalkundige en culturele toenadering tot Nederland. Zo heeft zij ook een niet onbelangrijk aandeel gehad in de bewustwording van het Vlaamse volk.

LITERATUUR : J. Bols, *Schets eener geschiedenis der Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde van 1870 tot 1910*, in *Verlagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1910, p. 979-1020); - J. Salsmans, *De Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde... (1870-1932)*, in *Verlagen en Mededelingen van de Kon. Vl.*

Academie voor Taal- en Letterkunde (1933, p. 29-42); - C. de Baere, *De Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, in *Handelingen van de Zuidnederl. Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, III (1949, p. 1-15); - A. Deprez, *Bij het eeuwfeest van de Zuidnederlandse*, in *Ons Erfdeel*, jg. 14, nr. 2 (1970, p. 175-177); - *Eeuwfeestuitgave van de Handelingen der Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, 2 dln. (1970); - G. Degroote, *De Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij Honderd Jaar*, in *De Brug* (1971, p. 17-30).

GILBERT DEGROOTE